

O'YIN – MAKTABGACHA YOSH DAVRINING FAOLIYATI SIFATIDA

Laura Yulbarsova Abdukadirova

Farg'ona davlat universiteti psixologiya kafedrası o'qituvchisi

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7957086>

ARTICLE INFO

Received: 14th May 2023

Accepted: 21th May 2023

Online: 22th May 2023

KEY WORDS

Ўйун, bog'cha, avtomashina, tramvay, motiv, qo'g'irchoq, konstruktorli o'yinlar, syujetli-rolli o'yinlar, rasm chizish.

ABSTRACT

Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning yetakchi faoliyat turi hisoblangan turli o'yinlar, kichik va katta bog'cha yoshidagi bolalar o'ynaydigan o'yinlar, o'yinlarning bolalar dunyoqarashi va tafakkurining shakllanishi hamda rivojlanishidagi ahamiyati, bolaning tasavvur etish xarakteriga ko'ra, uning atrof hayotni qanday idrok etishi, xotira, tasavvur va tafakkur xususiyatlariga baho berish to'g'risida so'z yuritilgan.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning yetakchi faoliyat turi bu - o'yindir. Bog'cha yoshidagi bolalarning o'yin faoliyatlari masalasi asrlar davomida juda ko'p olimlarning diqqatini o'ziga jalb qilib kelmoqda. Bog'cha yoshidagi bolalar o'zlarining o'yin faoliyatlarida ildam qadamlar bilan olg'a qarab borayotgan sermazmun hayotimizning barcha tomonlarini aks ettirishga intiladilar.

Ma'lumki, bolaning yoshi ulg'ayib, mustaqil harakat qilish imkoniyati oshgan sari, uning atrofidagi narsa va hodisalar to'g'risidagi dunyoqarashi kengayib boradi. Bog'cha yoshidagi bola atrofidagi narsalar dunyosini bilish jarayonida shu narsalar bilan bevosita amaliy munosabatda bo'lishga intiladi. Bu o'rinda shu narsa xarakterliki, bola bilishga tashnalgidan atrofda o'zining xaddi sig'adigan narsalari bilangina emas, balki kattalar uchun mansub bo'lgan, o'zining kuchi ham yetmaydigan, xaddi sig'maydigan narsalar bilan ham amaliy munosabatda bo'lishga intiladi. Masalan: bola avtomashinani yoki tramvayni o'zi haydagisi, rostakam otga minib yurgisi, uchuvchi bo'lib, samolyotda uchgisi va rostakam ichki ishlar xodimi bo'lgisi keladi. Tabiiyki bola o'zidagi bunday ehtiyojlarning birontasini ham haqiqiy yo'l bilan qondira olmaydi. Bu o'rinda "Bolalarning tobora ortib borayotgan turli ehtiyojlari bilan ularning tor imkoniyatlari o'rtasidagi qarama-qarshilik qanday yo'l bilan hal qilinadi?" degan savol tug'iladi. Bu qarama-qarshilik faqatgina birgina faoliyat orqali, ya'ni, bolaning o'yin faoliyati orqaligina hal qilinishi mumkin. Buni quyidagicha izohlab berish mumkin:

- birinchidan, bolalarning o'yin faoliyati qandaydir moddiy mahsulot ishlab chiqarishga qaratilgan faoliyat emas. Shuning uchun bolalarni o'yinga undovchi sabab (motiv) kelib chiqadigan natija bilan emas, balki shu o'yin jarayonidagi turli harakatlarning mazmuniga bog'liqdir;

- ikkinchidan esa, bolalar o'yin jarayonida o'z ixtiyorlaridagi narsalarni, o'zlarini qiziqtirgan, ammo kattalargagina mansub bo'lgan narsalarga aylantirib, xohlaganlaricha erkin faoliyatda bo'ladilar.

Bolalarning o'yin faoliyatlari ularning jismoniy va psixik jihatdan garmonik ravishda rivojlanishi uchun birdan-bir vositadir. O'yin bolalar hayotida shunday ko'p qirrali faoliyatki, unda kattalarga mansub bo'lgan mehnat ham, turli narsalar haqida tafakkur qilish, xom-hayol surish, dam olish va xushchaqchaqlik jarayonlarining barchasi o'yin faoliyatida aniq bo'ladi. Shuni ham ta'kidlab o'tish kerakki, o'yin faqat tashqi muhitdagi narsa hodisalarni bilish vositasigina emas, balki qudratli tarbiya vositasi hamdir. Ijodiy va syujetli o'yinlarda bolalarning barcha psixik jarayonlari bilan birgalikda ularning individual hislatlari ham shakllanadi. Demak, bog'chadagi ta'lim-tarbiya ishlarining muvaffaqiyati ko'p jihatdan bolalarning o'yin faoliyatlarini maqsadga muvofiq tashkil qila bilishga bog'liqdir.

Shunday qilib, o'yin bolalar hayoli tomonidan yaratilgan narsa emas, aksincha, bolalar hayolining o'zi, o'yin jarayonida yuzaga kelib, rivojlanadigan narsadir.

Shuni ham ta'kidlash joizki, fan-texnika jadal rivojlanayotgan bizning hozirgi davrda hayratda qoldiradigan narsalar bolalarga guyo, bir mo'jizadek ko'rinadi. Natijada ular ham o'zlarining turli o'yinlari jarayonida o'xshatma qilib (ya'ni, analogik tarzda), har-xil hayoliy narsalarni o'ylab topadilar (uchar ot, odam-mashina, gapiradigan daraxt kabilar). Bundan tashqari, bolalarning turli hayoliy narsalarni o'ylab chiqarishlari yana shuni anglatadi-ki, ular o'zlarining turli o'yin faoliyatlarida faqat atroflaridagi bor narsalarni emas, balki ayni chog'da ehtiyojlarini ham aks ettiradilar.

Bolalarning o'yin faoliyatlarida turli hayoliy va afsonaviy obrazlarni yaratishlari odamning (shu jumladan, bolalarning ham) tashqi muhitdagi narsa va hodisalarni aks ettirishi passiv jarayoni emas, balki faol, ijodiy yaratuvchanlik jarayoni ekanligidan dalolat beradi.

Bolalar o'yin faoliyatlarining yana bir xususiyati, o'yin jarayonida bolaning qiladigan hatti-harakatlari va bajaradigan rollarining ko'pincha umumiylik xarakteriga ega bo'lishidir. Buni shunday tushunish kerakki, bola o'zining turli-tuman o'yinlarida faqat o'ziga tanish bo'lgan yolg'iz bir shofyorning, shifokorning, ichki ishlar xodimining, tarbiyachining, uchuvchining hatti-harakatlarnigina emas, balki umuman shofyorlarning, shifokorlarning, tarbiyachilarning hamda uchuvchilarning hatti-harakatlarini aks ettiradi.

Albatta, turmush tajribalari va faoliyatlari doirasi cheklangan kichik yoshdagi bolalar (ba'zan kichik guruh bolalari ham) o'zlarining o'yinlarida aniq odamlarni va ularning harakatlarini aks ettiradilar xolos. Masalan, onasini, dadasini, akasini, tarbiyachisini va shu kabilarni. O'rta yoki katta bog'cha yoshidagi bolalarning o'yinlarida esa bunday obrazlar umumiylik xarakteriga ega bo'la boshlaydi.

Bog'cha yoshidagi bolalarning o'yinlari atrofdagi narsa va hodisalarni bilish quroli bo'lishi bilan birga, yuksak ijtimoiy ahamiyatga ham ega. O'zgacha qilib aytganda, o'yin qudratli tarbiya qurolidir. Bolalarning o'yinlari orqali ularda ijtimoiy foydali, ya'ni yuksak insoniy hislatlarni tarbiyalash mumkin. Agarda biz bolalarning o'yin faoliyatlarini tashqaridan kuzatsak, o'yin jarayonida ularning barcha shaxsiy hislatlari (kimning nimaga ko'proq qiziqishi, qobiliyati, irodasi, temperamenti) yaqqol namoyon bo'lishini ko'ramiz. Shuning uchun bolalarning o'yin faoliyatlari, ularning individual ravishda o'rganish uchun juda qulay vositadir. Kichik maktabgacha yoshdagi bolalar odatda o'zlari yolg'iz o'ynaydilar. Predmetli va

konstruktorli o'yinlar orqali bu yoshdagi bolalar o'zlarining idroq, xotira, tasavvur, tafakkur hamda harakat layoqatlarini rivojlantiradilar. Syujetli-rolli o'yinlarda bolalar, asosan, o'zlari har kuni ko'rayotgan va kuzatayotgan kattalarning hatti-harakatlarini aks ettiradilar. 4-5 yoshli bolalarning o'yini asta-sekinlik bilan jamoa shaklidagi hislatlarga ega bo'lib boradi.

Bolalarning individual xususiyatlarini, xususan, ularning jamoa o'yinlari orqali kuzatish qulaydir. Bu o'yinlarda bolalar kattalarning faqat predmetlarga munosabatini emas, balki ko'proq o'zaro munosabatlarini aks ettiradilar. Shuningdek, jamoa o'yinlarida bolalar bir guruh insonlarning murakkab hayotiy faoliyatlarini aks ettiradilar. Masalan, «poyezd» o'yinini olaylik. Bunda mashinist, parovozga ko'mir yoquvchi, provodniklar, kontrolyor, kassir, stantsiya xodimlari va yo'lovchilar bo'ladi. Bolalarning mana shu kabi jamoa o'yinlari aktyorlarning faoliyatiga o'xshaydi. Chunki, jamoa o'yinidagi har bir bola o'z rolini yaxshi ado etishga intilishi bilan birga, o'yinning umumiy mazmunidan ham chetga chiqib ketmaslikka tirishadi. Bu esa, har bir boladan o'zining butun qobiliyatini ishga solishni talab etadi. Ma'lum rollarga bo'lingan jamoaviy o'yin, bolalardan qat'iy qoidalariga bo'ysunishini va ayrim vazifalarni talab doirasida bajarishni taqozo etadi. Shuning uchun bolalarning bunday jamoa o'yinlari psixologik jihatdan katta ahamiyatga ega. Chunki, bunday o'yinlar bolalarda irodaviylik, xushmuammolilik, o'yin qoidalariga, tartib-intizomga bo'ysunish va shu kabi boshqa ijobiy hislatlarni shakllantiradi va rivojlantiradi.

Katta bog'cha yoshida syujetli-rolli o'yinlar esa endi o'z mavzusining boyligi va xilma-xilligi bilan farqlanadi. Bu o'yinlar jarayonida bolalarda sarkorlik xususiyati yuzaga kela boshlaydi, ularda tashkilotchilik ko'nikma va malakalari rivojlana boshlaydi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar shug'ullanadigan ijodiy faoliyatlar orasida tasviriy san'atning ham ahamiyati juda kattadir. Bolaning tasavvur etish xarakteriga ko'ra, uning atrof hayotni qanday idrok etishi, xotira, tasavvur va tafakkur xususiyatlariga baho berish mumkin. Katta bog'cha yoshidagi bolalar chizgan rasmlar ularning ichki kechinmalari, ruhiy holatlari, orzu, umid va ehtiyojlarini ham aks ettiradi.

Bu yoshdagi bolalar rasm chizishga nihoyatda qiziqadilar. Rasm chizish bolalar uchun o'yin faoliyatining o'ziga xos bir shakli bo'lib hisoblanadi. Bola avvalo ko'rayotgan narsalarini, keyinchalik esa o'zi biladigan, xotirasidagi va o'zi o'ylab topgan narsalarni chizadi.

Katta maktabgacha yoshdagi bolalar uchun musobaqa juda katta ahamiyatga ega bo'lib, aynan shunday o'yinlarda muvaffaqiyatga erishish shakllanadi va mustahkamlanadi. Bu yoshdagi bolalar uchun eng yaxshi daqiqalari va muvaffaqiyat bilan bog'liq bo'lgan musobaqa o'yinlarining ahamiyatligidir.

Katta maktabgacha yoshdagi bolalar uchun musobaqalar juda katta ahamiyatga ega bo'lib, aynan shunday o'yinlarda muvaffaqiyatga erishish motivlari shakllanadi va mustahkamlanadi. Bu yoshdagi bolalar uchun eng yoqimli vaqt - yutish va muvaffaqiyat bo'lgan musobaqa o'yinlarining ham ahamiyati juda katta.

Katta bog'cha yoshida konstruktorlik o'yinlari asta-sekinlik bilan mehnat faoliyatiga aylanib boradi. O'yinda bola sodda mehnat ko'nikma va malakalarini egallay boshlaydi, predmetlarning xossalarini anglay boshlaydi, amaliy tafakkur namunalari rivojlana boradi.

3-7 yoshli bolalarning psixik rivojlanishida badiiy-ijodiy faoliyat turi bo'lgan musiqaning ahamiyati ham juda kattadir. Musiqa orqali bolalar qo'shiq aytishga, musiqa

ohangiga mos - ritmik harakatlar qilishga o'rganadilar. 3-7 yoshlik davrida bolalarning asosiy faoliyati quyidagi ketma-ketlikda kechadi:

- predmetlarni o'rganishi;
- individual predmetli o'yinlar, jamoaviy syujetli-rolli o'yinlar;
- individual va guruhli ijod;
- musobaqa o'yinlari;
- muloqot o'yinlari;
- uy mehnati.

Bog'cha yoshidagi bolalarning o'yin faoliyatlari haqida gapirar ekanmiz, albatta ularning o'yinchog'i masalasiga ham to'xtalib o'tish kerak.

Bolalarga o'yinchoqlarni berishda ularning yosh xususiyatlarini, taraqqiyot darajalarini va ayni paytda ularni ko'proq nimalar qiziqtirishini hisobga olish kerak. Ma'lumki, 1-3 yoshdagi bolalar hali tashqi muhitni juda oz o'zlashtirgan bo'ladilar. Ular xali ko'p narsalarning rangini, hajmini ham yaxshi ajrata olmaydilar. Shuning uchun ularga qo'g'irchoq bilan birga har-xil rangli mato parchalari, laxtak matolar ham berish kerak. Ayniqsa, qiz bolalar o'z qo'g'irchoqlarini turli rangdagi matolarga o'rab, ro'mol qilib o'ratib mashq qiladilar. O'g'il bolalarga esa, har-xil o'lchamdagi, rangli, bir-birining ichiga sig'adigan quticha o'yinchoqlarni berish foydalidir.

O'yin faoliyati bolalarni insoniyatning ijtimoiy tajribasini egallashning faol shakli bo'lgan ta'lim faoliyatiga tayyorlaydi. Bolalar birdaniga ijtimoiy tajribani o'zlashtirishga kirisha olmaydi. Ijtimoiy tajribalarni faol egallashi uchun bola, avvalo, yetarli darajada nutqni egallagan bo'lishi, ma'lum malakalar, o'quvlar va sodda tushunchalarga ega bo'lishi kerak bo'ladi. Bularga bola yuqorida ko'rsatib o'tganimizdek, o'yin faoliyati orqali erishadi.

References:

1. L.Yu.Abdukadirova //WHAT DIFFICULTIES DOES A STUDENT WITH DISABILITIES FACE WHEN STUDYING AT A UNIVERSITY IN THE CONTEXT OF THE DIGITALIZATION OF SOCIETY// European Journal of Humanities and Educational Advancements (EJHEA) Available Online at: <https://www.scholarzest.com>. Vol. 4 No.5, May 2023. 18-20 pages.
2. Наталья Юрьевна Стоюхина, Абдукадилова Лаура Юльбарсовна //ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИГРЫ В КУКЛЫ// Academic Research in Educational Sciences. Volume 3 | Issue 6 | 2022. 137-146 pages.
3. Topvoldievna Mirzajonova Eleonora1, Abdukadirova, Yulbarsovna Laura //Actuality of psychological support in work with children from the risk group// ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, Volume 12 | Issue 6 | 2022. 51-56 pages.
4. Abdukadirova Laura Yulbarsovna //Actual questions of psychological research of laziness among pupils// Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities. Volume 12 | Issue 5 | 2022. 318-323 pages.
5. Abdukadirova Laura Yulbarsovna //SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF FEMALE STUDENTS WITH CHILDREN AS A FACTOR IN THE TRAINING OF HIGHLY QUALIFIED PERSONNEL IN UNIVERSITIES// European Scholar Journal (ESJ) Available Online at: <https://www.scholarzest.com>. Vol. 2. No.6, June 2021. 110-114 pages.

6. Stoyukhina Natalya Yurevna, Abdukadirova Laura Yulbarsova // [PSYCHOLOGICAL RESEARCH BY EARLY TWENTIETH-CENTURY SCIENTISTS ON THE ROLE OF THE DOLL IN THE DEVELOPMENT OF THE IMAGE OF MOTHERHOOD IN CHILDREN](#)// International Journal of Early Childhood Special Education. Volume 3 | Issue 14 | 2022. 318-323 pages.
7. L.Yu.Abdugodirova, Aziza Sobirova // [IQTIDORLI O'QUVCHILARDA SAMARALI KOPING XULQ-ATVORNI SHAKLLANTIRISH MAMLAKAT INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA](#)// Academic Research in Educational Sciences. Volume 3 | Issue 5 | 2022. 1357-1363 pages.
8. Абдукадилова Лаура Юльбарсовна // [АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОЦИАЛЬНОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ СЕМЕЙНЫХ СТУДЕНТОК В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА](#)// ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ. №6. 2021. 38-45 стр.
9. Abdukadirova Laura // [THE MAIN APPROACHES TO THE STUDY OF THE DIFFICULT LIFE SITUATION IN SOCIO-PSYCHOLOGICAL RESEARCH](#)// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciencesю Vol. 7 No. 12, 2019. 781-789 pages.
10. Abdukadirova Laura Yulbarsova, Mirzajonova Eleonora Topvoldieva // [The importance of reading competencies in the context of the "industry 4.0" industrial revolution](#)// ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. Volume 11, Issue 1, 2021. 205-210 pages.
11. АБДУКАДИРОВА ЛАУРА ЮЛЬБАРСОВНА // [ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА АУТОТРЕНИНГА В УКРЕПЛЕНИИ ФИЗИЧЕСКОГО И ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ В ТРУДНОЙ ЖИЗНЕННОЙ СИТУАЦИИ](#)// Сборник материалов международной научно-практической конференции: [ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР СОЦИАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ](#). Екатеринбург, 16 декабря 2021 года.
12. Ahmadjonov Nurmuhhammad Nabijon o'g'li // [PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE FATHER'S RELATIONSHIP IN PERSONS WITH DIFFERENT DEGREE OF DEPENDENCE](#)// "PEDAGOGS" international research journal. Volume-24, Issue-3, Decembe. 2022. 124-127 pages.
13. Ahmadjonov Nurmuhhammad Nabijon o'g'li // [KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI O'QUVCHILARDA TAFAKKUR JARAYONLARINING XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISHI](#)// SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALI. 9-SON. 13.04.2023. 420-426 betlar.
14. G.S.Yunusova // [THE OUTCOMES OF A STUDY PREPARING BOYS AND GIRLS AT YOUNG AGE FOR FAMILY LIFE IN CONDITION OF UZBEKISTAN](#)// The Way of Science. 2021. № 6 (88). 84-87 pages.
15. Yunusova G. S. // [THE OUTCOMES OF A STUDY PREPARING BOYS AND GIRLS AT YOUNG AGE FOR FAMILY LIFE IN CONDITION OF UZBEKISTAN](#)// The Way of Science. 2014. С. 84.
16. Юнусова Гузал Султоновна, Турдиматова Елноза Эркинжоновна // [РОЛЬ СЕМЬИ В ПРОЯВЛЕНИИ АГРЕССИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ](#)// Образование и инновационные исследования. 2022 год № 11. 378-381 стр.
17. Юнусова Гузаль Султановна. // [Развитие воображения молодежи и подростков, воспитывающихся в благополучных и неблагополучных семьях](#)// Theoretical & Applied Science. № 6 (2).2013. 91-94

18. Юнусова Гузаль //Особенности взаимоотношений родителей с детьми-подростками в полных и неполных семьях// Молодой ученый. 2015. № 13 (93). С. 757-760.
19. Yunusova Guzal Sultanovna // [THE INFLUENCE OF THE MOTHER'S PERSONALITY IN RAISING THE SPIRITUAL CONSCIOUSNESS OF ADOLESCENTS](#)// American Journal of Interdisciplinary Research and Development. Jun 9, 2022. 5, 111-115.
20. Yunusova Guzal Sultanovna //PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF CRIME PREVENTION AMONG TEENAGERS (FAMILY ASPECT)// American Journal of Interdisciplinary Research and Development, Oct 22, 2022. 9, 266-273.
21. Гўзал Султоновна Юнусова, Исроилов Абдоржон Ахатжон ўғли // [ЎЗБЕКИСТОНЛИК ОЛИМЛАРНИНГ ТАДҚИҚОТЛАРИДА ОИЛАВИЙ МУНОСАБАТЛАР МУАММОСИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ](#)// Таълим ва инновацион тадқиқотлар. 2022 йил № 5. 284-287
22. Г.С.Юнусова //ВЛИЯНИЕ ВНУТРИСЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ГОТОВНОСТЬ К СОЦИАЛЬНОЙ ЖИЗНИ ДЕТЕЙ// The Way of Science. 2018. № 2 (48). 77-79
23. Юнусова Гўзал Султоновна //ЎСМИР ЁШЛИ БОЛАЛАРНИ ОИЛАВИЙ ҲАЁТГА МАЪНАВИЙ ЖИҲАТДАН ТАЙЁРЛАШДА ОНА ШАХСИНИНГ ТАЪСИРИ// EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Innovative Academy Research Support Center. Volume 3. Issue 5, Part 3. May 2023. 69-75 pages.
24. Pulatova Gulnoza Murodilovna, Muhammadjonov Jahongir Zokirjon o'g'li //5-6 YOSHLI MAKTABGACHA YOSHDAG'I BOLALARNING NUTQINI RIVOJLANTIRISHDA ERTAK VA MAQOLLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI// EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Innovative Academy Research Support Center. Vol 3. Issue 5, Part 3. May 2023. 48-58 pages.
25. Toshboltayeva Nodira, Mamajonova Shoxista, Pulatova Gulnoza, Karimianova Yoqutkhon, Djalolova Mohinur //Exploring the development of creative thinking in small school students// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE). Vol 14, Issue 02. 2022. 5701-5707 pages.
26. Pulatova Gulnoza, Toshboltaeva Nodira, // Conflict logical Competence of the Teacher as A Condition for Positive Interaction in the Educational Environment// Eurasian Journal of Research, Development and Innovation. Volume 14| November, 2022. 14-17 pages.
27. G'aniyeva Xalimaxon Axmatxonovna //PSYCHOLOGICAL FUNDAMENTALS OF THE SOCIAL ENVIRONMENT IN PERSONAL DEVELOPMENT// EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Volume1 Issue02, May 2021. 717-724 pages.
28. Тошболтаева Нодира Иброхимжоновна //ШАХС ТАРАҚҚИЁТИДА ТАФАККУРНИНГ АҲАМИЯТЛИЛИГИ МАСАЛАЛАРИ// Международный научный журнал «Научный импульс». № 5 (100), часть 2. Декабрь, 2022. 196-199 стр.
29. Тошболтаева Нодира Иброхимжоновна //БИЛИШ ЖАРАЁНЛАРИ РИВОЖЛАНИШИДА ШАХСНИ ТАРАҚҚИЙ ЭТИШИ// JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH VOLUME-2, ISSUE13 (26-December). 472-475.
30. Тошболтаева Нодира Иброхимжоновна, Тошболтаев Салоҳиддин Ҳамидуллаевич //МУСТАҚИЛ ТАФАККУР ЖАРАЁНИНИ ИБН СИНО ТАЪЛИМОТИДА ТАҲЛИЛИ//

Международный научный журнал «Новости образования: исследование в XXI веке». № 6 (100), часть 2. январь, 2023 г. 114-118 стр.

31. Toshboltayeva Nodira Ibrohimjonovna //The importance of thinking in the complex process of individual activity// International conference on Studies in Humanities, Education and Sciences. January 10 th,2022. 69-70 pages.

32. Eleonora Topvoldiyevna Mirzajonova, Rasuljon Raxmonali o'g'li Tilavoldiyev //O'SMIR YOSHDAGI O'QUVCHILARDA AXBOROTDAN FOYDALANISH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI// International Journal of Education, Social Science & Humanities. FARS Publishers. Volume-11| Issue3| 2023. 660-669 pages.

33. Mamajonova Shokhista Kamoldinovna, Mamaziyayeva Charoskhan Mirzamirovna //Formation of Positive Attitude Methods in Primary Class Students// Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. Volume 14| November 2022. 87-91 pages.

34. Mamajonova Shohista Kamolovna //THEORETICAL FOUNDATIONS OF MEMORY PROCESSES AND THEIR SPECIFICITY IN PRESCHOOL AGE// GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ). Vol. 10, Issue 3, Mar. (2022). 145-148 pages.

35. Mamajonova Shokhista Kamoldinovna //THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENT AND CHILD AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE ADJECTIVAL HULK DURING ADOLESCENCE// SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. VOLUME 2, ISSUE 5. MAY, 2023. 155-160 pages.

36. МАМАЖОНОВА Шахиста Камолдиновна, ХОШИМОВА Зульфизар //O'SMIRNING O'Z-O'ZIGA BAHO BERISHI ADDIKTIV XULQ SHAKLLANISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMIL SIFATIDA// ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР журнали. №5, 2023. 104-108 бетлар.

37. МАМАЖОНОВА Shoxista Kamoldinovna, PO'LATJONOVA O'g'ilxon Adhamjon qizi //O'SMIRDA DIQQAT BARQARORLIGI, O'QITISHNING MAZMUNDORLIGI, MANTIQUIYLIGINI OSHIRUVCHI OMIL SIFATIDA // ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР журнали. №4, 2023. 72-76 бетлар.

38. Mamajonova Shoxista Kamoldinovna //BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJOBIY MUNOSABAT USULLARINI SHAKLLANTIRISH// Таълим ва инновацион тадқиқотлар журнали 2022 йил №. 12. 333-337 бетлар.